

Ekonomika pěstování ovoce v letech 2017-2021, odhad 2022

Bohdana Kolářiková Janotová

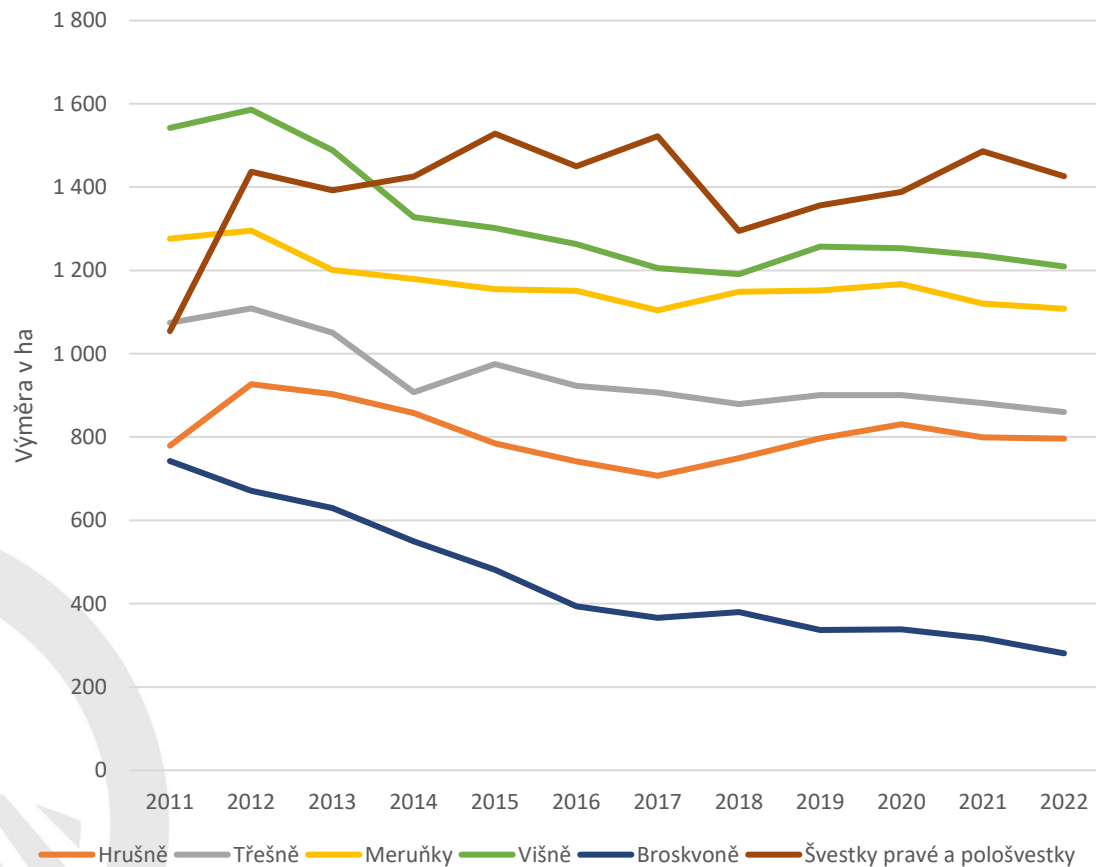
17. 1. 2024

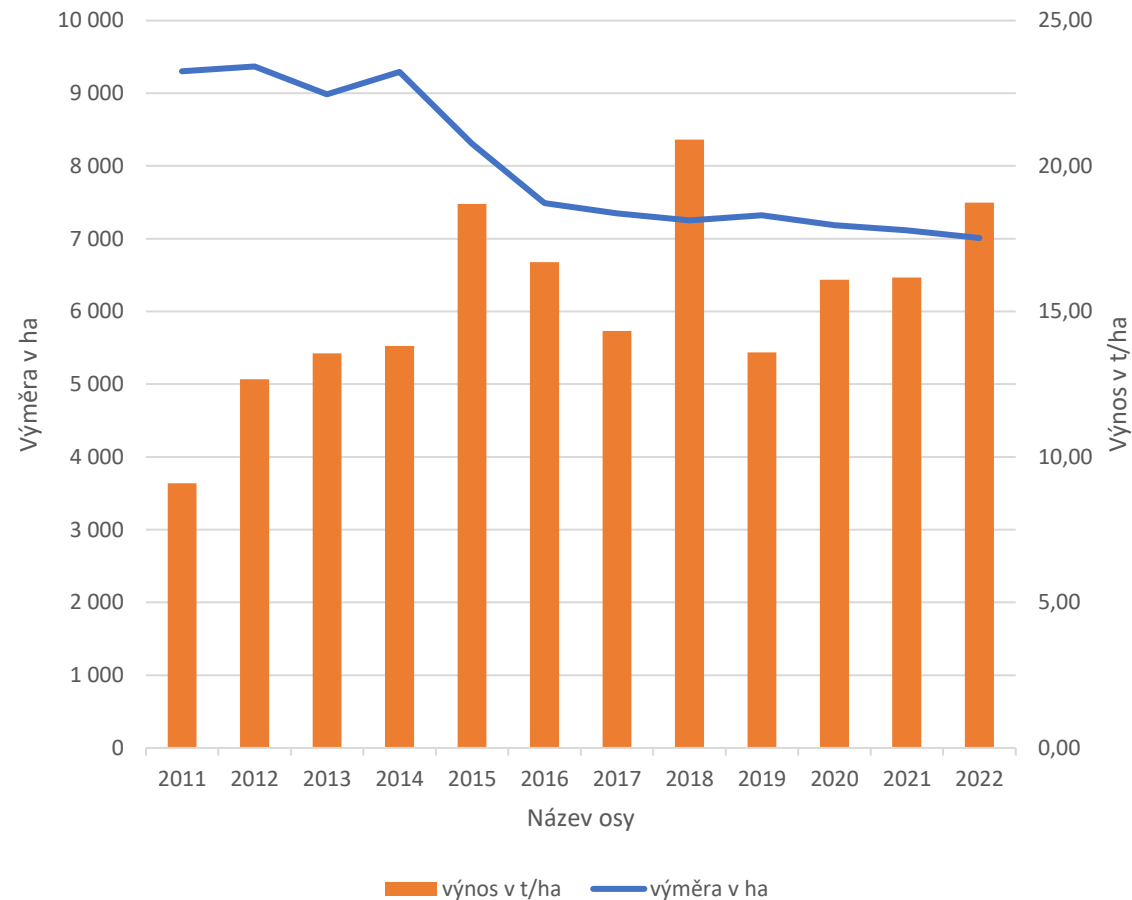
ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

Vývoj ploch jednotlivých druhů ovoce

Vývoj ploch ovoce v ČR

Jabloně - vývoj ploch a hektarových výnosů v ČR

Ekonomika ovoce v ČR

- Zdroj dat: databáze ÚZEI, podniky s podvojným účetnictvím a vnitropodnikovým účetnictvím, doplněno o data z dotazníkového šetření od OU či jiných svazů
- Zpracování dat: certifikovaná Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství.
- **hlavní výrobky:** 1 t ovoce příslušného druhu; kalkulační metoda dělením, sledují-li se oddělené náklady na jednotlivé druhy ovoce.
- Do ekonomiky jsou započítávány veškeré **přímé podpory** – model Agropol
- Certifikovaná metodika – Predikce rentability zemědělských komodit do roku 2014 – I. Foltýn a kol. (2010).
- **Aktualizace** základních parametrů **pro rok 2022 a 1q-3q 2023** dílčí náklady (dle cenových indexů ČSÚ).

Obecný kalkulační vzorec nákladů a výnosů

Náklady	1	Nakoupený materiál	osiva, sadba, krmiva, steliva, hnojiva, prostředky ochrany rostlin, léčiva a ostatní přímý materiál
	2	Vstupy vlastní výroby	osiva, sadba, krmiva, steliva, hnojiva a ostatní vlastní výrobky
	3	Ostatní přímé náklady a služby	externí služby, energie, PHM, pojistné, nájemné, daň z pozemků aj.
	4	Pracovní náklady celkem	mzdové a ostatní osobní náklady, vč. příspěvků na zdravotní a sociální pojištění
	5	Odpisy	účetní odpisy DNHM kalkulované přímo k jednotlivým výkonům a účetní odpisy zvířat
	7	Náklady pomocných činností	náklady vlastních mechanizačních prostředků, opravy a udržování
	8	Režie	např. odpisy DNHM, nájemné, náhradní díly a materiál na opravy a další položky společné pro výrobní úsek nebo celý podnik
	9	Náklady celkem	položka 1 až 9
	Výnosy	1	Tržby
2		Podpory a dotace	přijaté provozní podpory a dotace
3		Ostatní výnosy	přijaté plnění od pojišťoven, přijaté úroky
4		Výnosy celkem	položka 1 až 3

METODIKA KALKULACÍ NÁKLADŮ A VÝNOSŮ V ZEMĚDĚLSTVÍ

Jana Poláčková
a kolektiv

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Predikce rentability zemědělských komodit do roku 2014 (certifikovaná metodika)

Řešitel: RNDr. Ivan Foltýn, CSc.
Spoluřešitelé: Ing. Ida Zedníčková, Ing. Petr Kopeček, Ph.D.,
Ing. Vojtěch Vávra, CSc.
Spolupráce: Ing. Jaroslav Humpál

Praha 2010

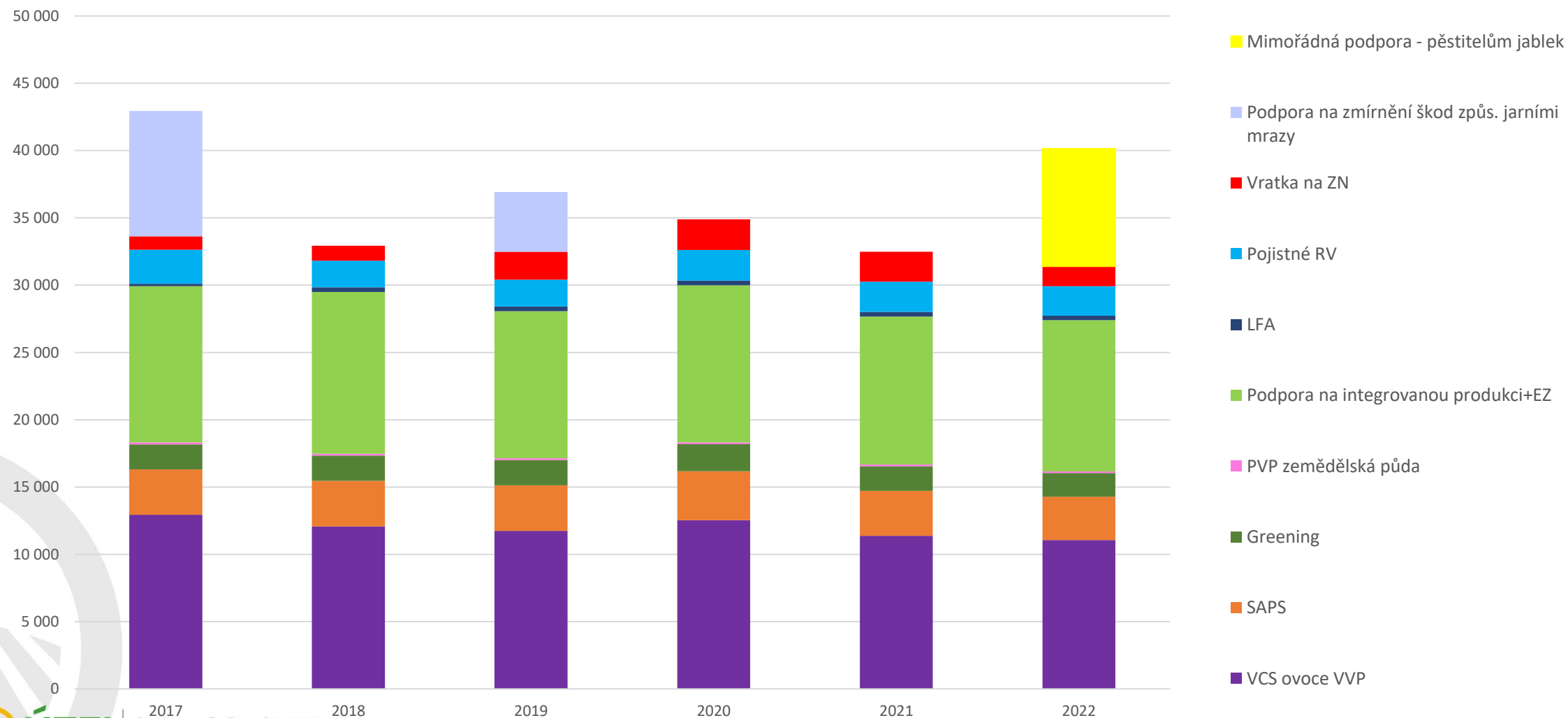

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

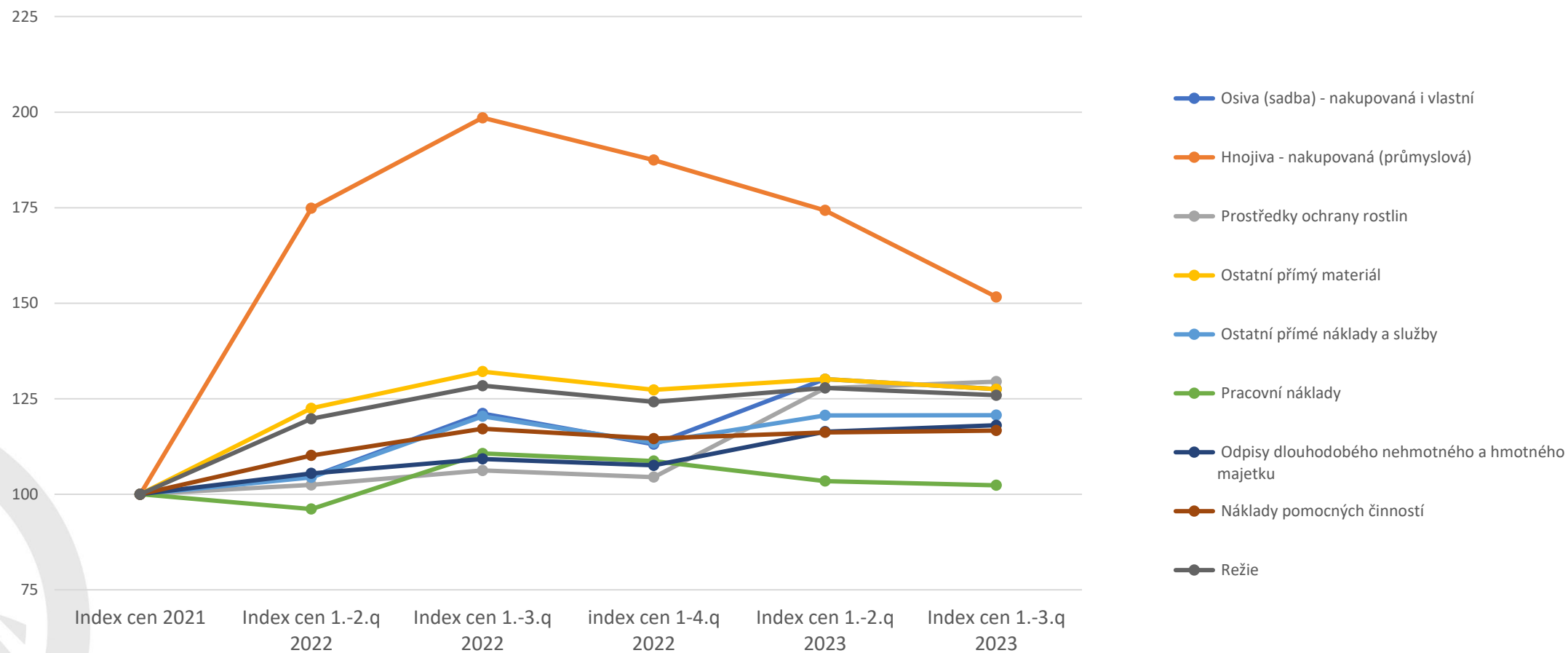
Alokace přímých podpor

- **SAPS** – sazba na 1 ha
- **PVP z. p. (do roku 2012 TopUp)** – sazba na 1 ha
- **Greening (od roku 2015)** – sazba na 1 ha
- **Podpora pojištění RV** – přepočet na 1 ha speciálních plodin = suma peněz na speciální plodiny / suma ha všech speciálních plodin.
- **Podpora za zmírnění škod způsobených jarními mrazy (rok 2016, 2017, 2019)** – přepočtena čerpaná částka příslušného druhu ovoce na 1 ha daného druhu ovoce
- **Podpora na zmírnění škod způsobených suchem (rok 2015)** – vyplaceno pouze u jablek
- **Vratka spotřební daně „zelená nafta“** – kalkulována jako základní sazba na 1 l nafty (v Kč/l) * normativní spotřeba nafty na pěstování ovoce.
- **LFA (od roku 2015 začala být vyplácená i na zemědělskou půdu)** – změna redistribuce platby LFA, kdy do roku 2014 byla vyplácena pouze na TTP a od roku 2015 pak i na z. p., tj. i na všechny tržní plodiny.
- **Mimořádná podpora pěstitelům jablek (rok 2022)**

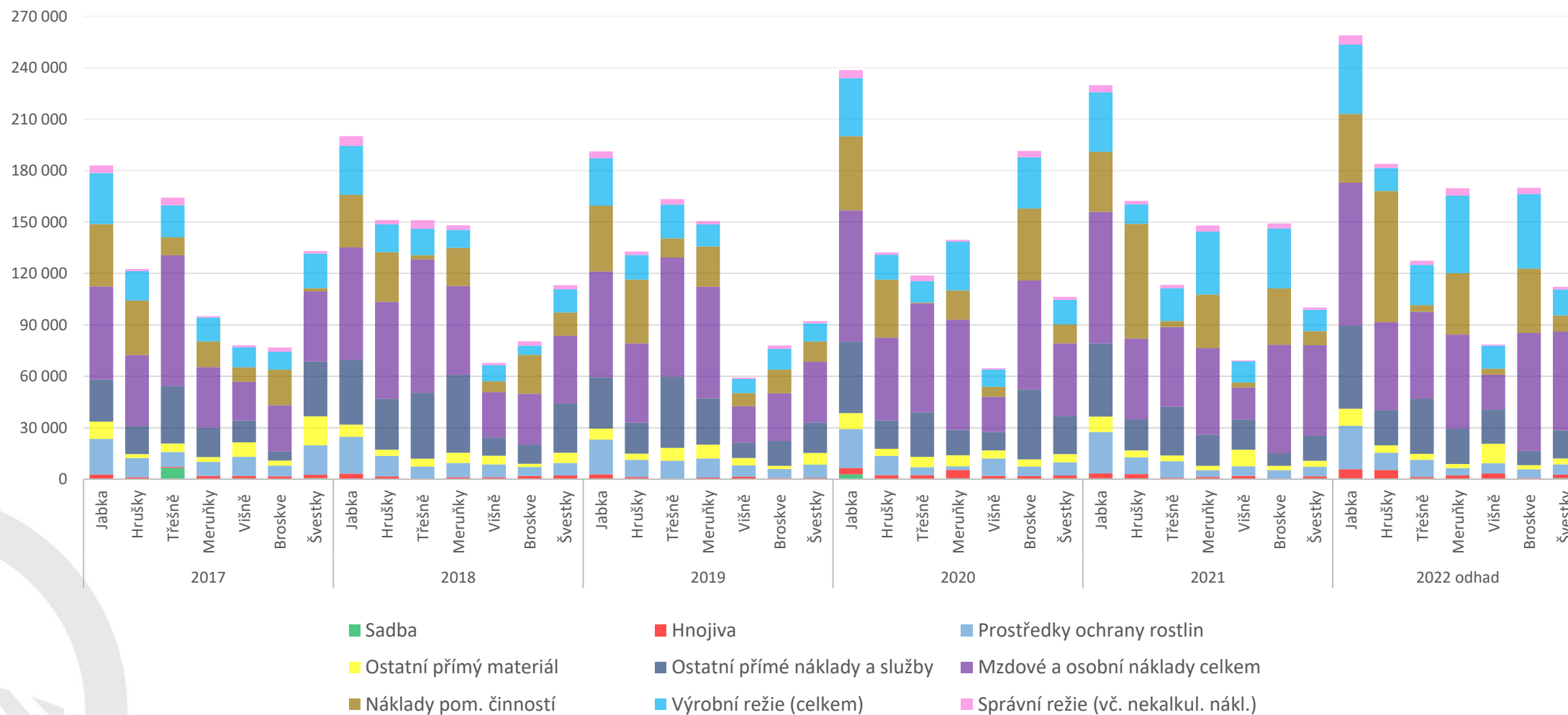
Podpory u pěstování jablek (Kč/ha)

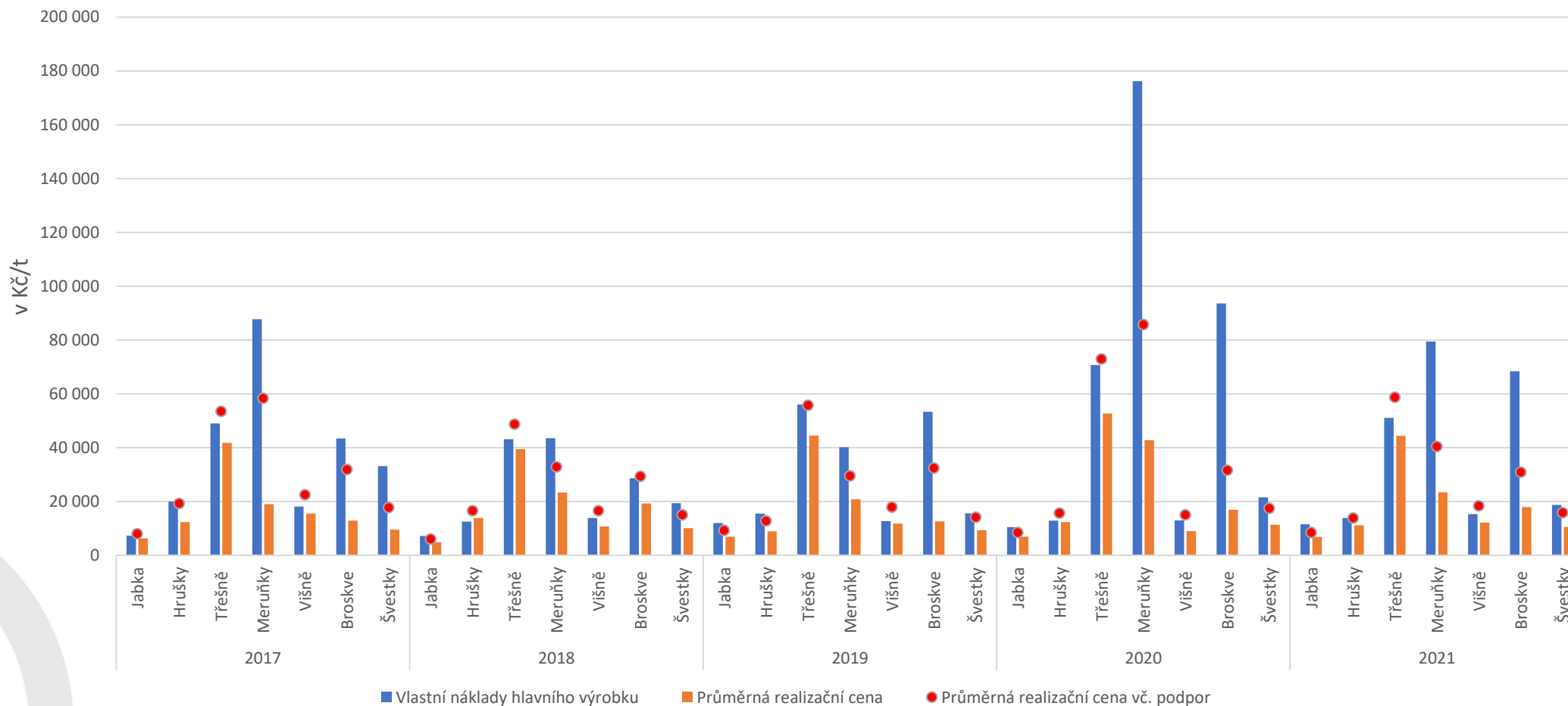
Vývoj cen vstupů 2021=100

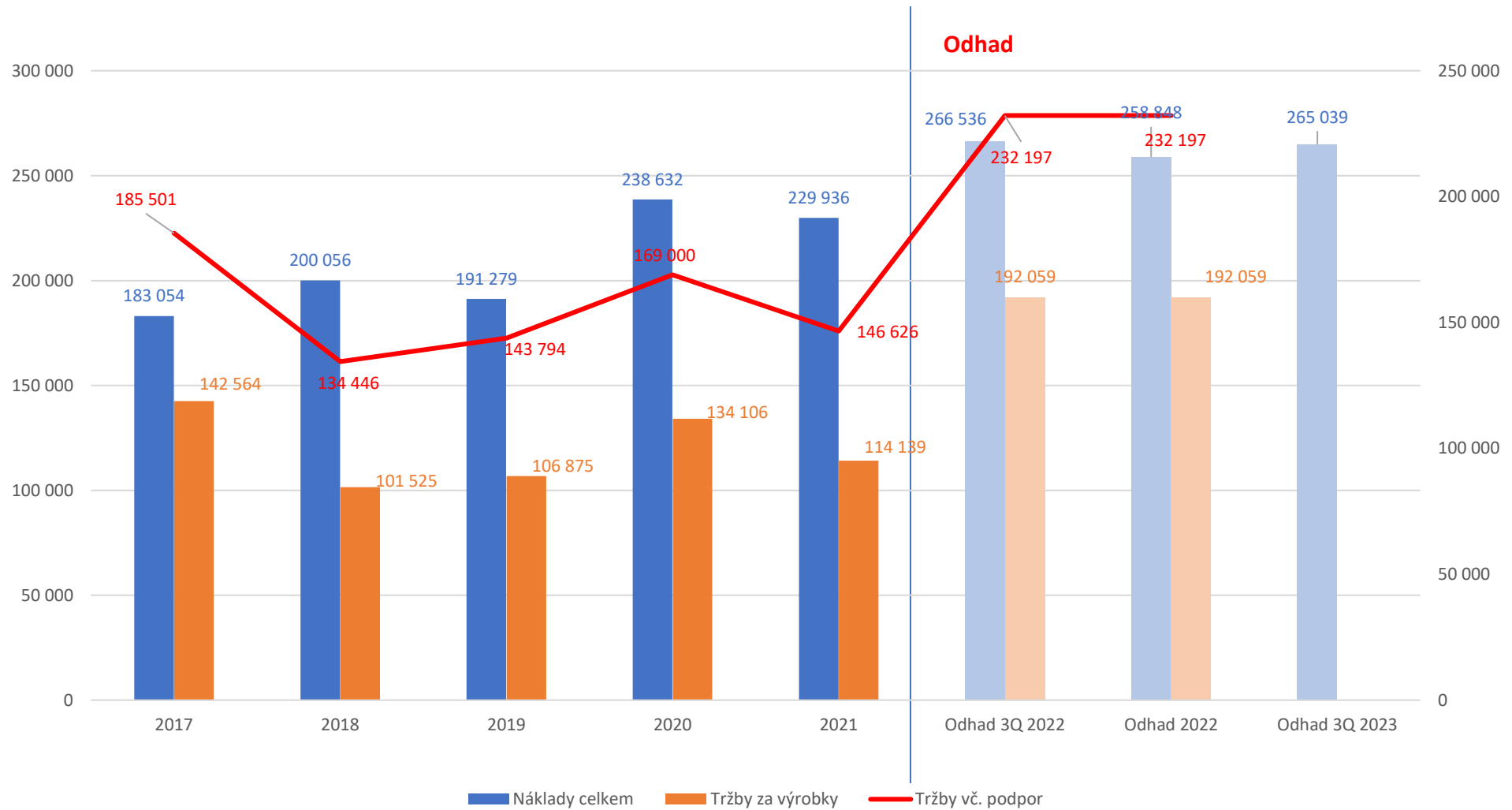
Náklady ovoce v letech 2017-2021 v Kč/ha

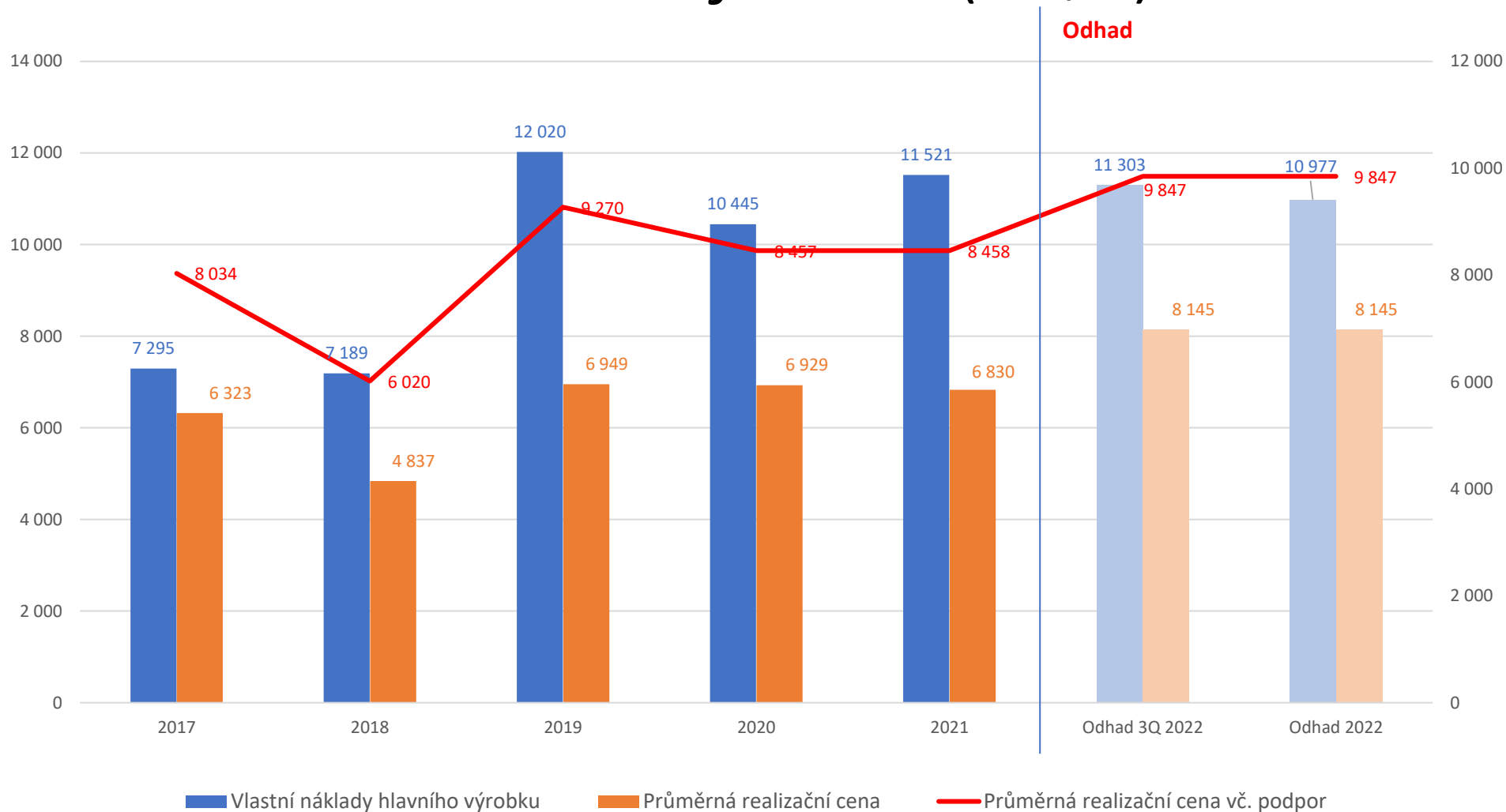
Ekonomika ovoce v Kč/t

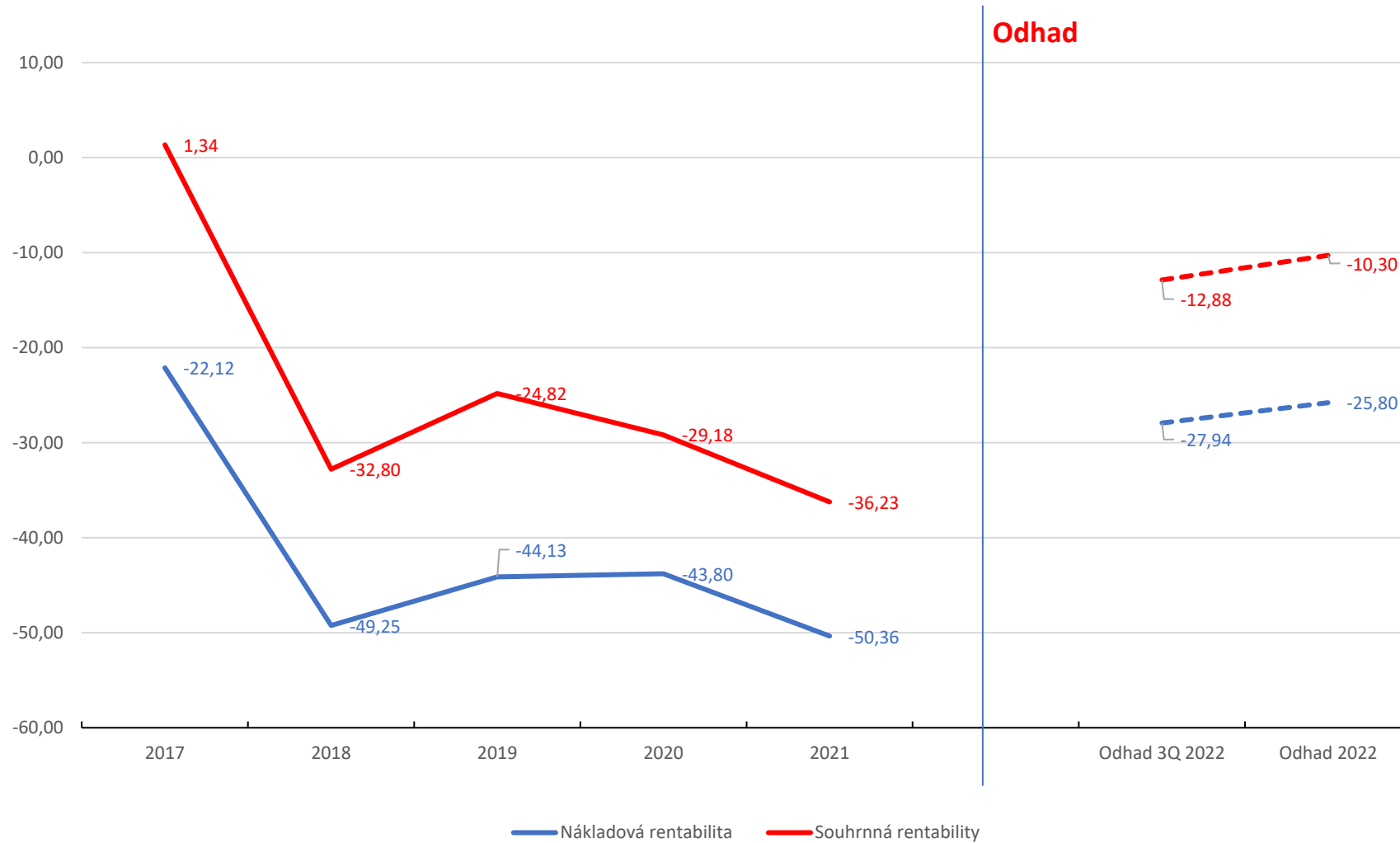
Ekonomika jablek (Kč/ha)

Ekonomika jablek (Kč/t)

Rentabilita jablek (%)

Základní charakteristiky – třetiny podniků

1/3 nadprůměrných: celková největší výměra jablek z VŠ cca 523 ha;

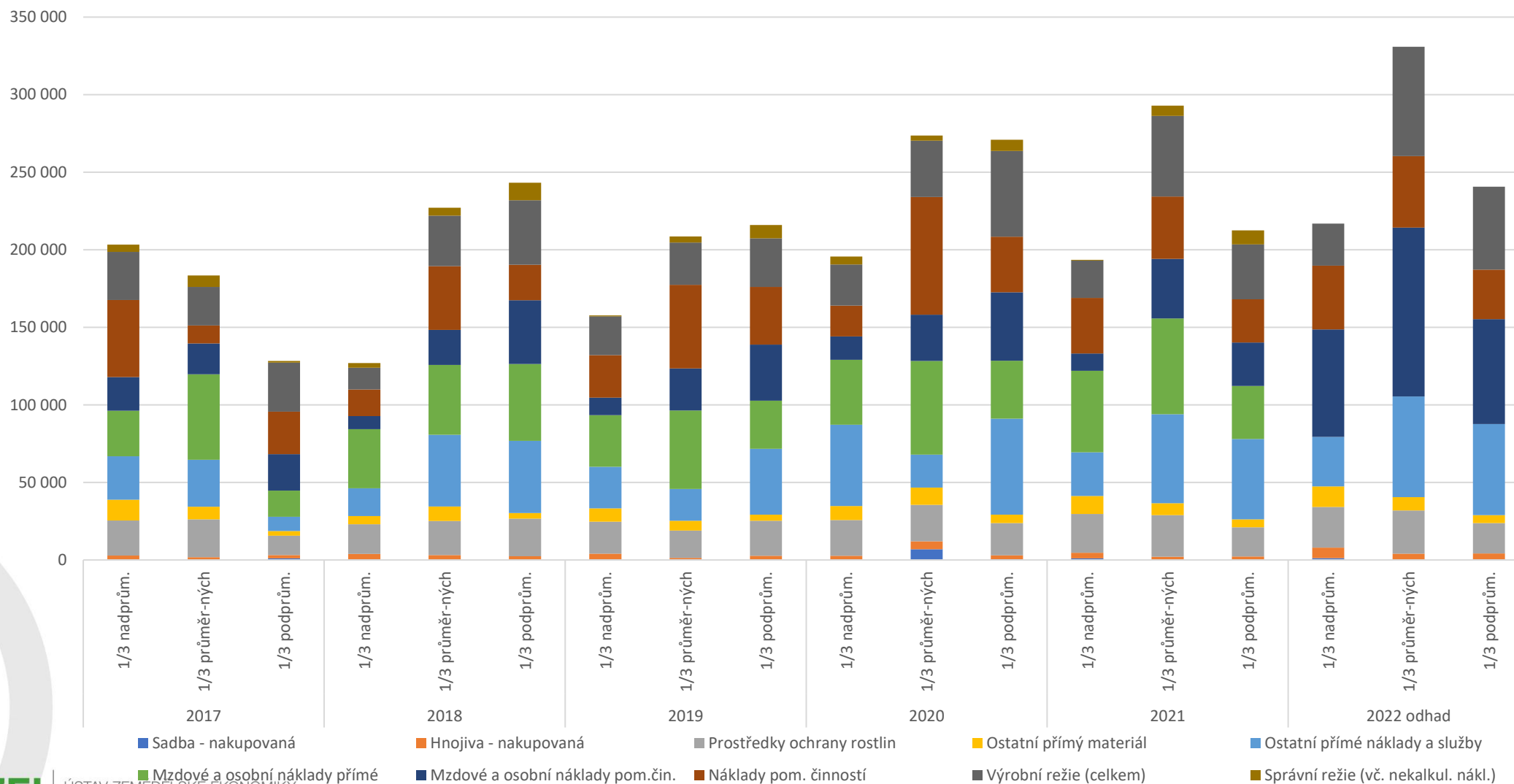
- ZD a a.s. zastoupeny výměrou minimálně; převládá zastoupení FO a s.r.o.;
- necelá polovina podniků leží v řepařské oblasti a více než polovina pak v bramborářské oblasti

1/3 podprůměrných: nejnižší výměra jablek z VŠ – 245 ha;

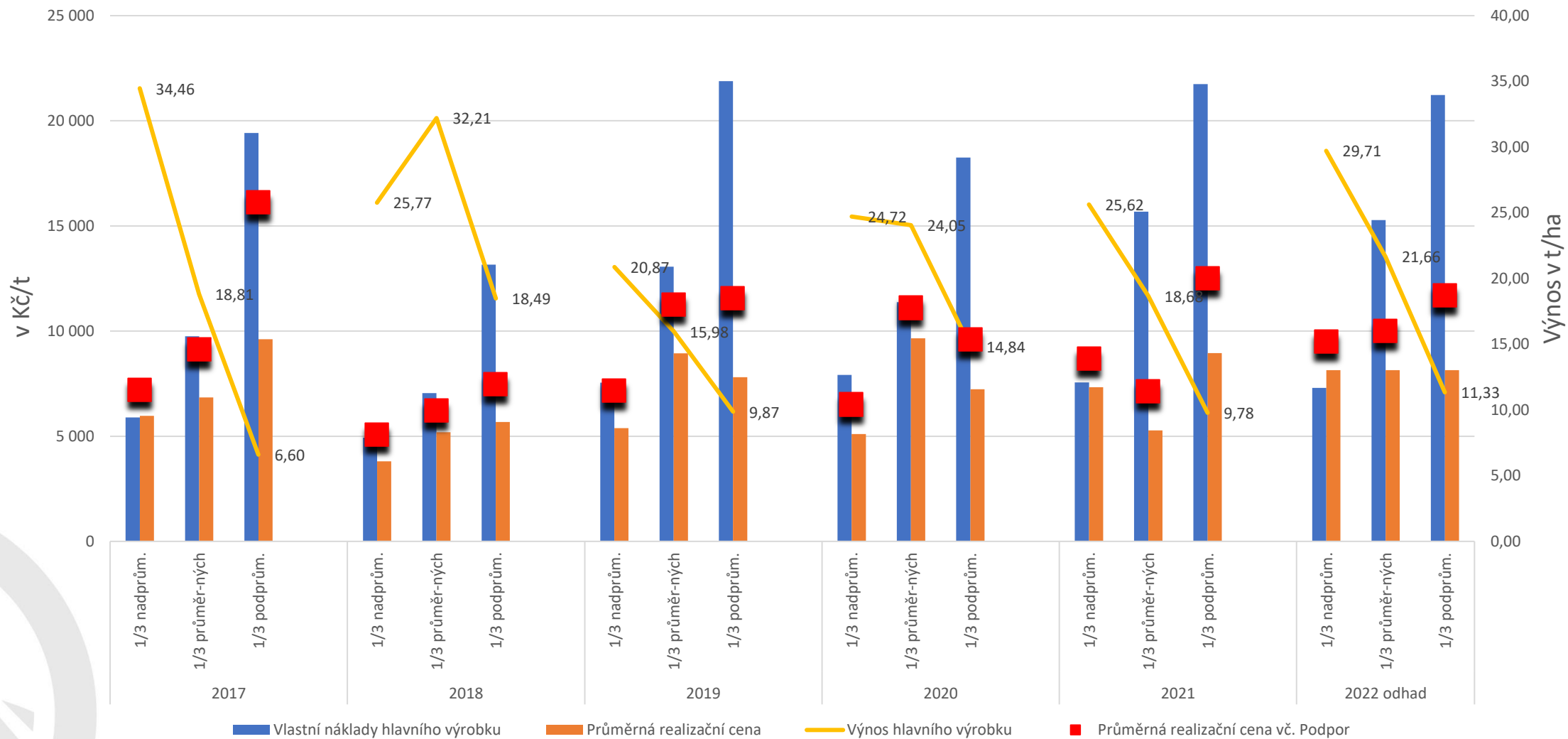
- ZD a s.r.o. zastoupeny největší výměrou,
- přes polovinu podniků leží v kukuřičné oblasti a další podniky bramborářské oblasti

• **Klesá průměrná výměra jablek na podnik 87,2 vs. 48,9 ha**

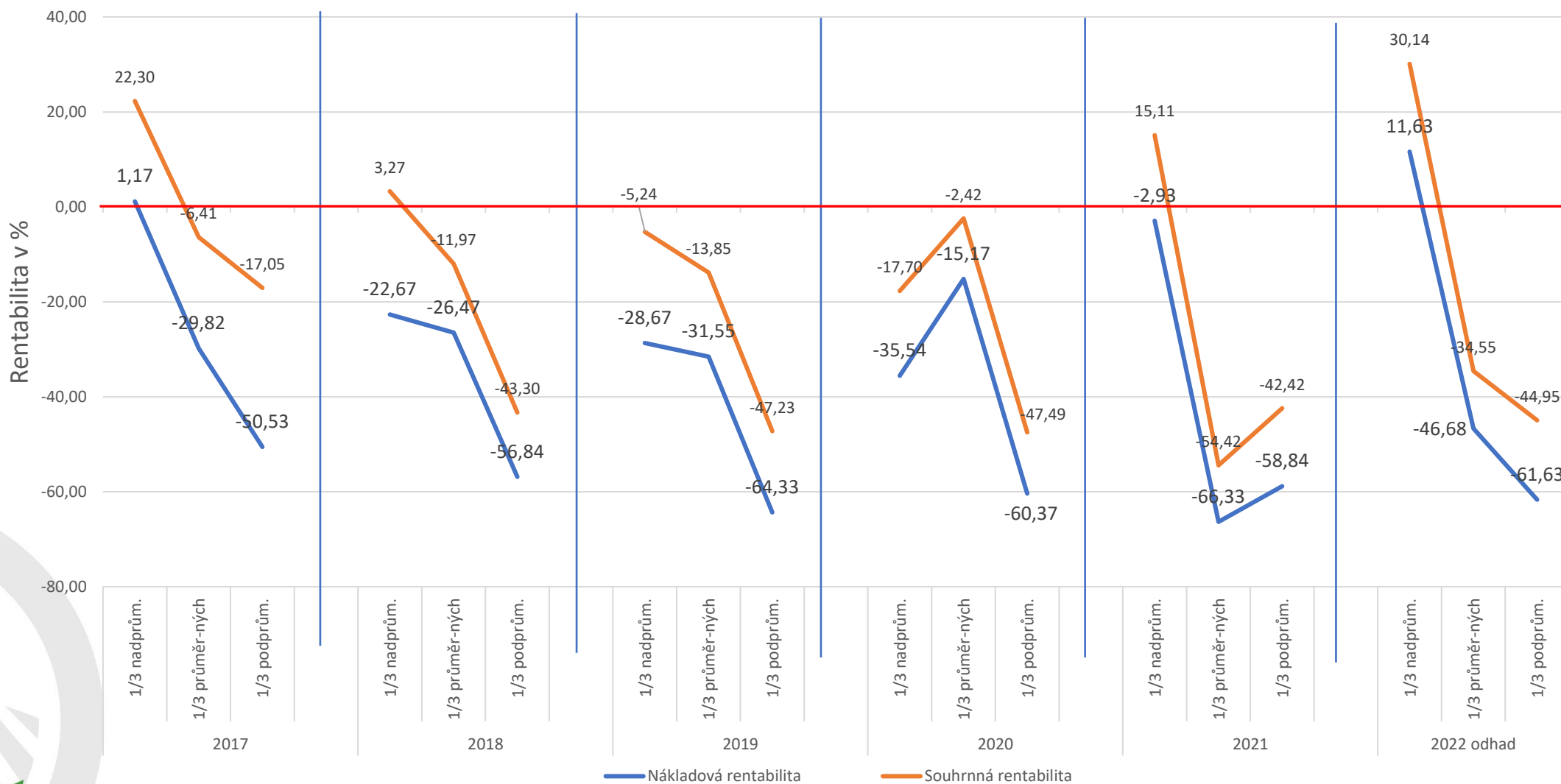
Nákladové položky jablek v Kč/ha (třetiny)

Ekonomika pěstování jablek (třetiny)

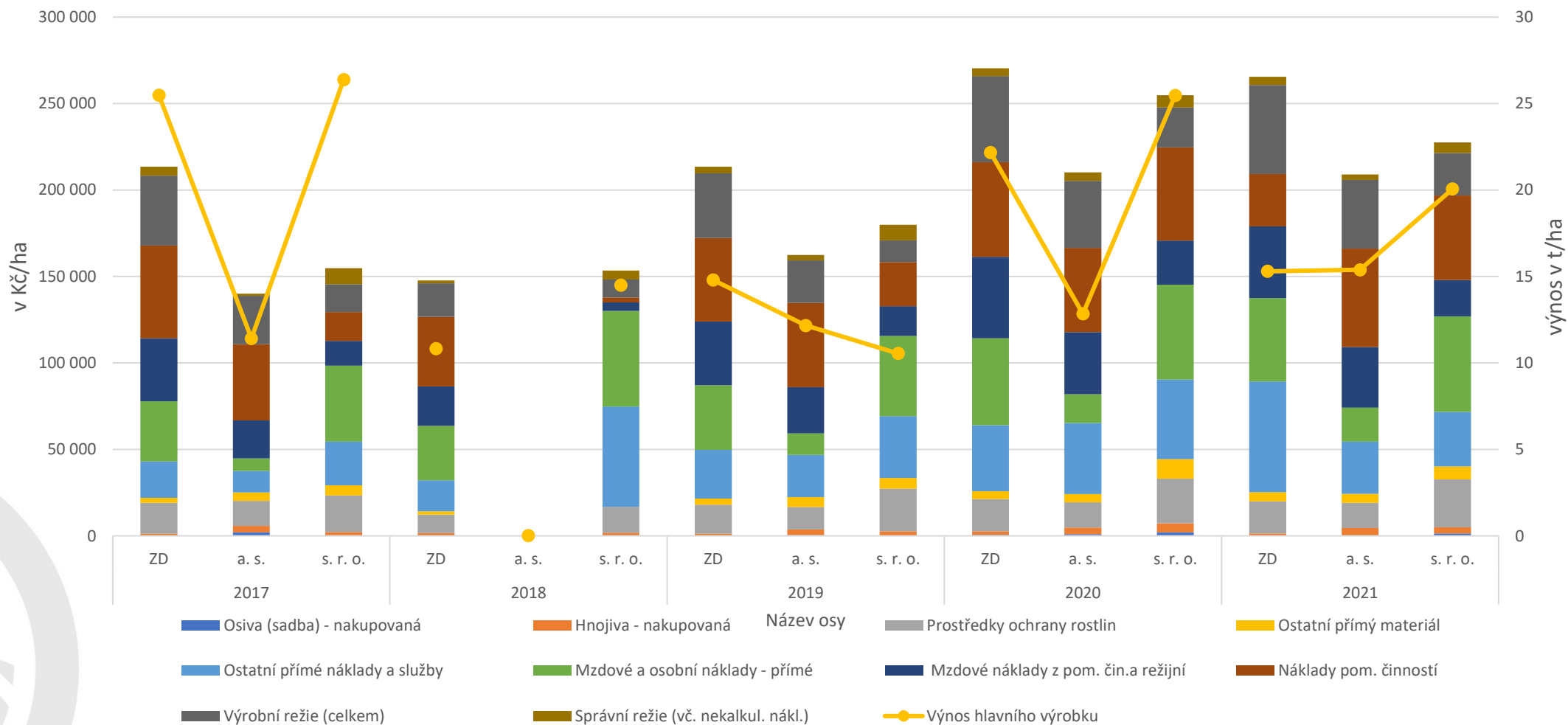
Rentabilita jablek– třetiny podniků

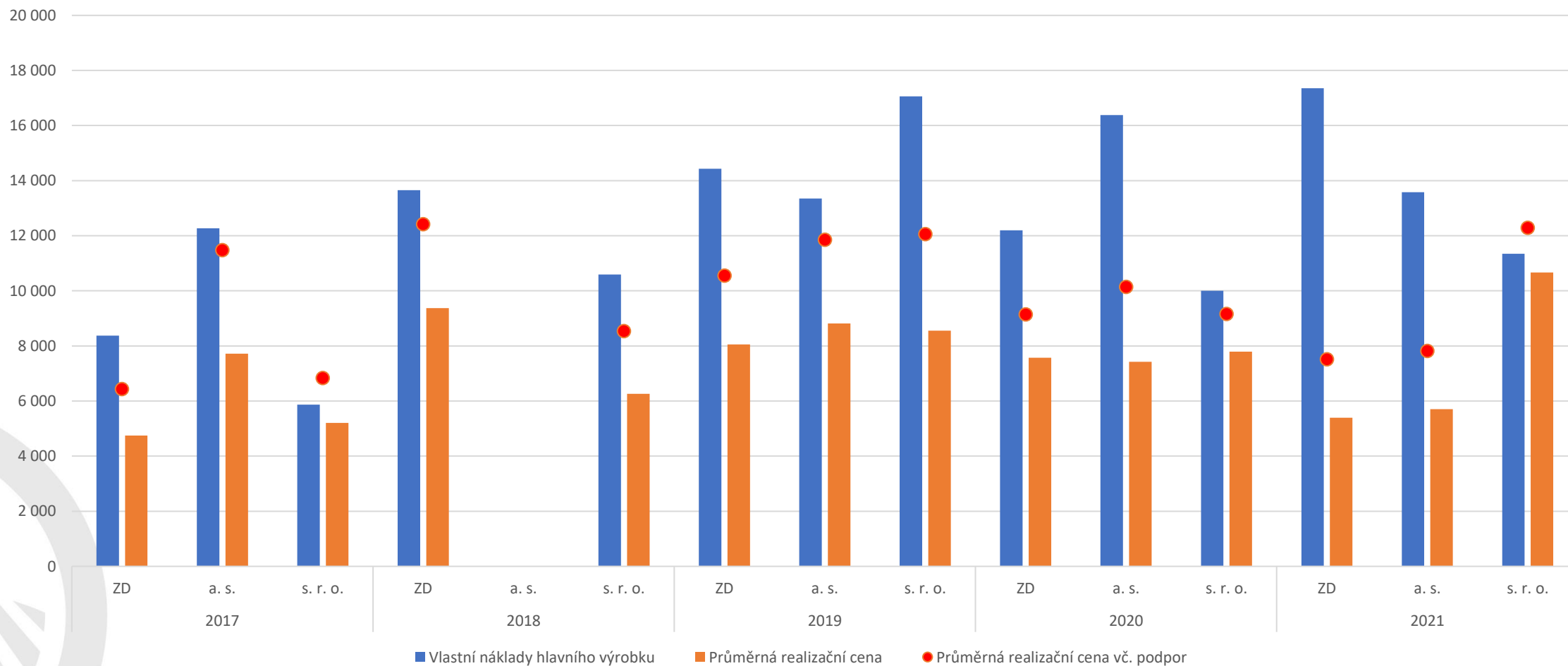
Průměrné a nadprůměrné podniky vs. podprůměrné podniky:

- *Celkové náklady u nadprůměrných nákladů zůstávají v čase spíše stabilní*
- *Zpravidla vyšší náklady na prostředky ochrany rostlin ~ o 10-48 %*
- *Zpravidla nižší režijní náklady*
- *Nadprůměrné podniky vykazují nižší režijní náklady*
- *Zpravidla vyšší hektarový výnos oproti průměrným výnosům ČR*
- *Nižší náklady na t jablek*
- *Realizační cena sice nižší, ale u nadprůměrných podniků s dotací dokáže častěji vytvořit zisk*

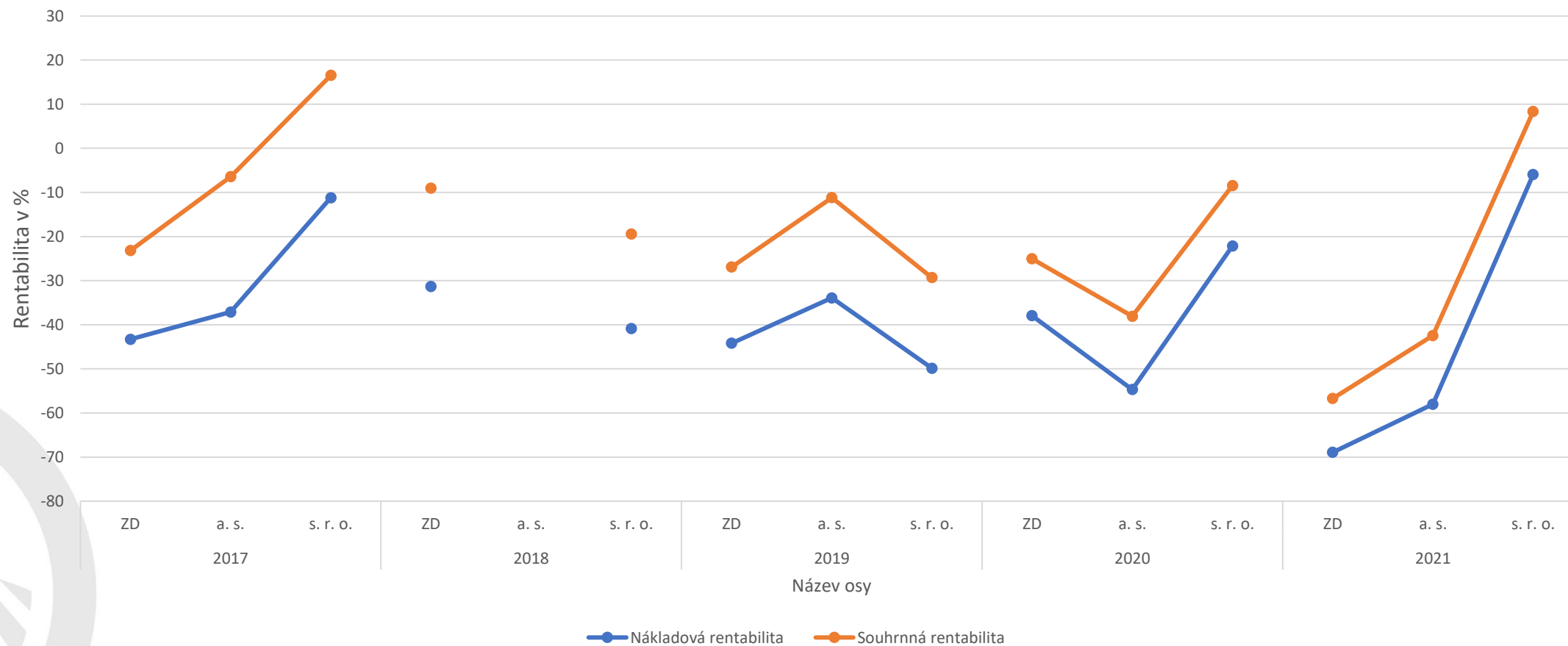
Nákladové položky jablek v Kč/ha (právní forma)

Ekonomika pěstování jablek (právní forma)

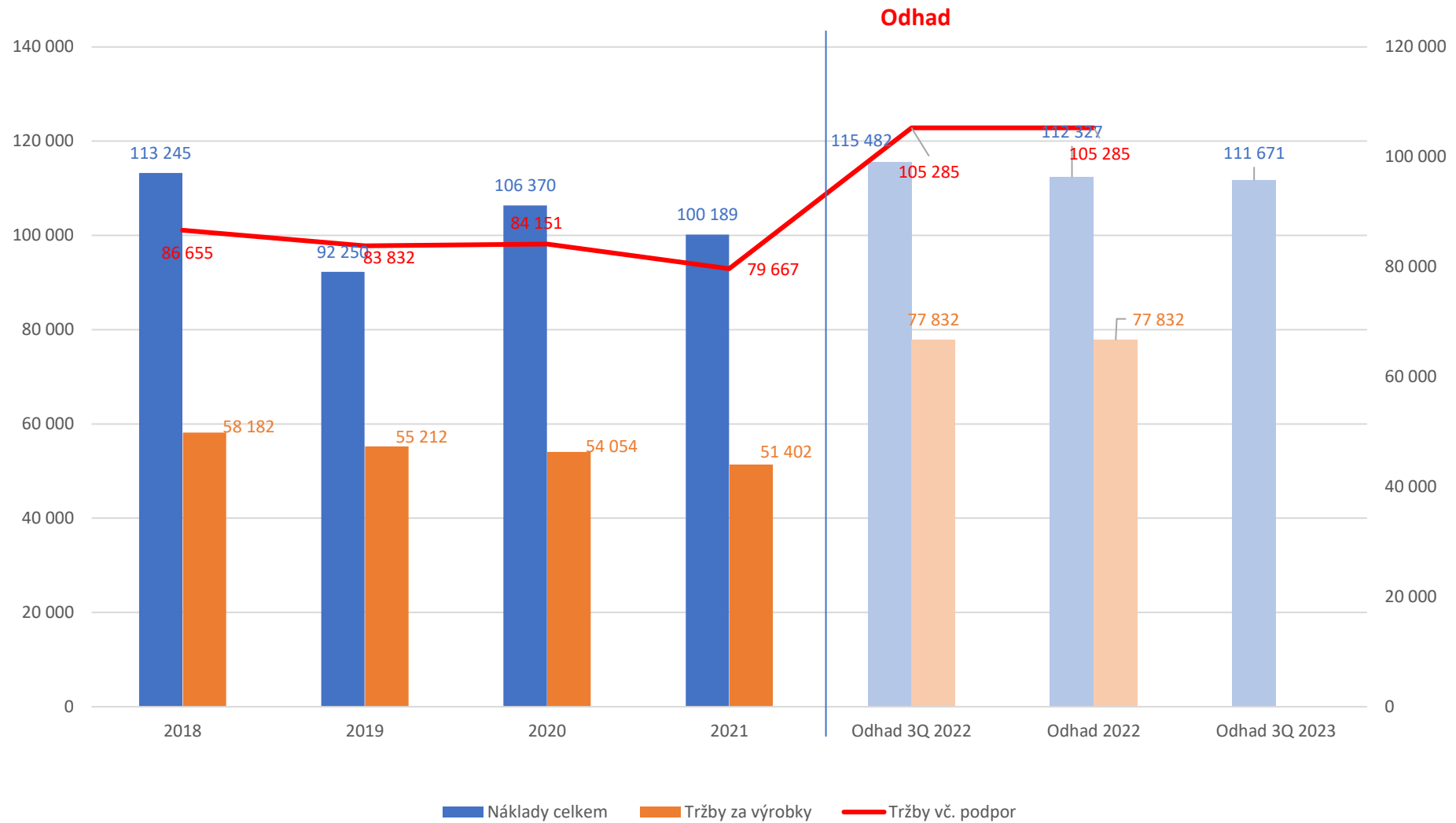
Rentabilita jablek– právní forma

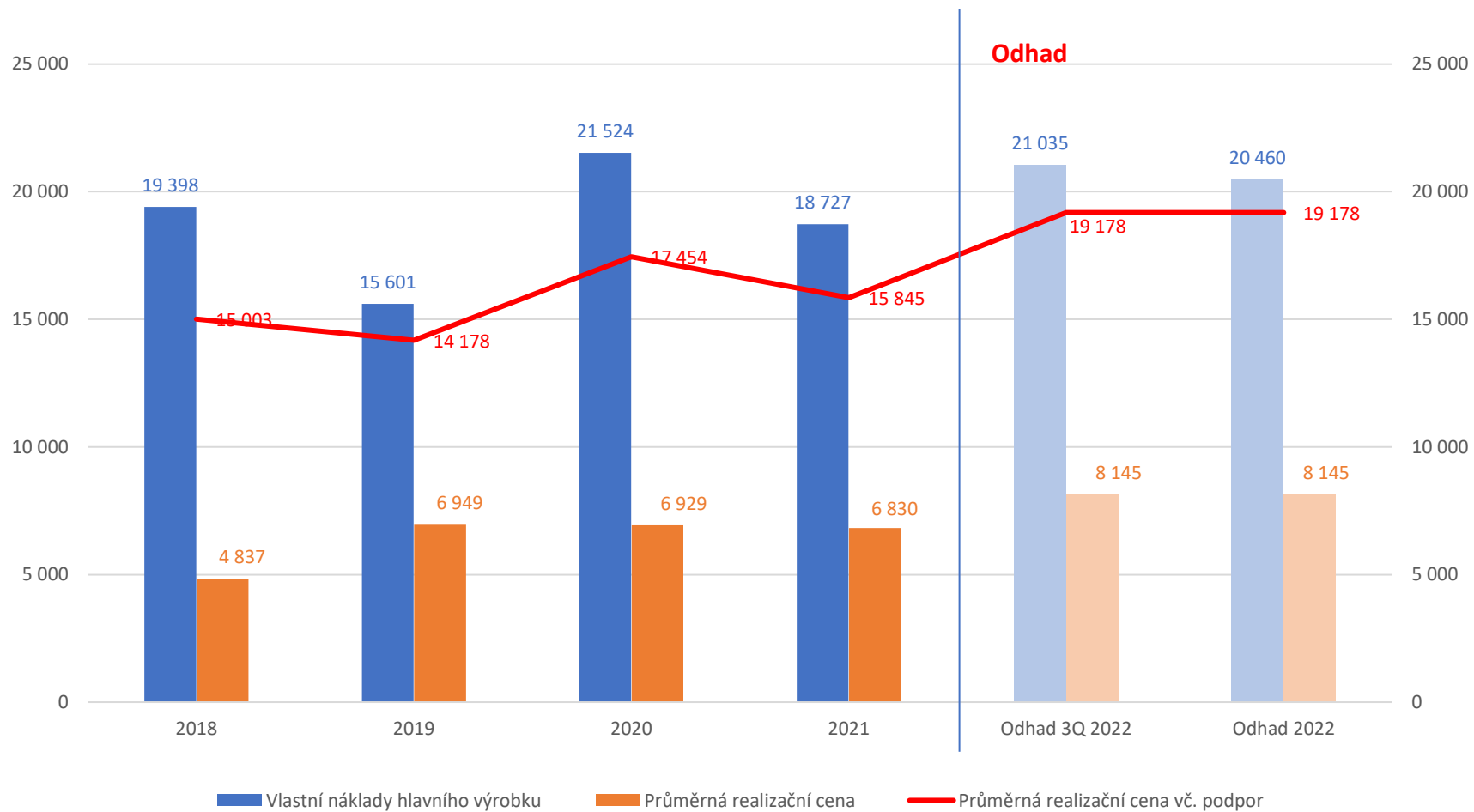
Shrnutí – právní forma u jablek

- *Horší výsledky vykazují spíše ZD – tyto podniky jsou ve VŠ zastoupeny větší výměrou než ostatní právní formy*
- *ZD jsou převážně v řepařské výrobní oblasti*
- *vynakládají nejnižší náklady na hnojiva i POR*
- *Naopak ZD vykazují poměrně vysoké NPCČ a VR (nepřímé náklady)*
- *Vyšší vynaložené náklady se pozitivně nepomítaly do dosažených hektarových výnosů, jejich vynakládání není tedy u těchto podniků příliš efektivní*
- *Realizační cena spíše nižší*

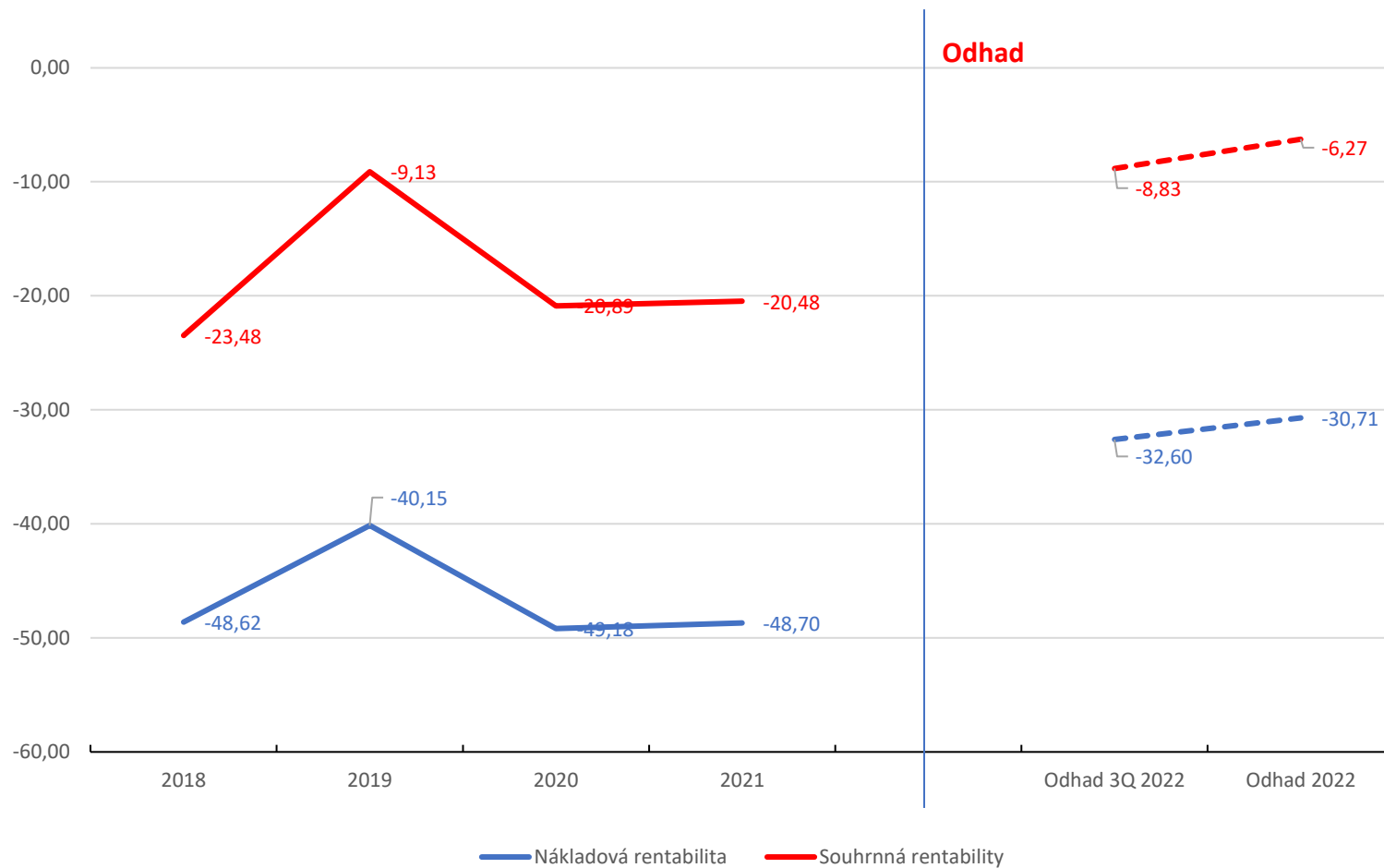
Ekonomika švestek (Kč/ha)

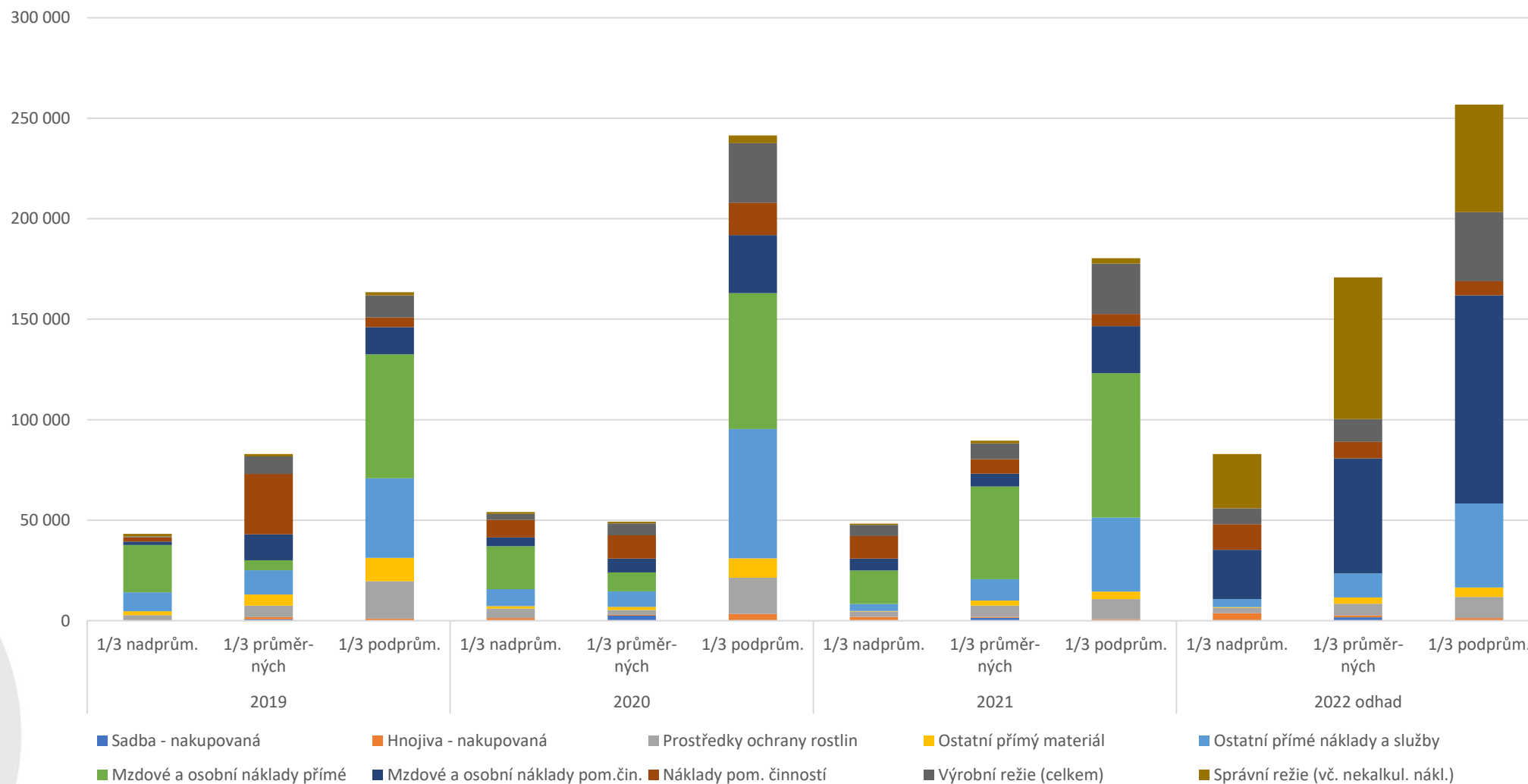
Ekonomika švestek (Kč/t)

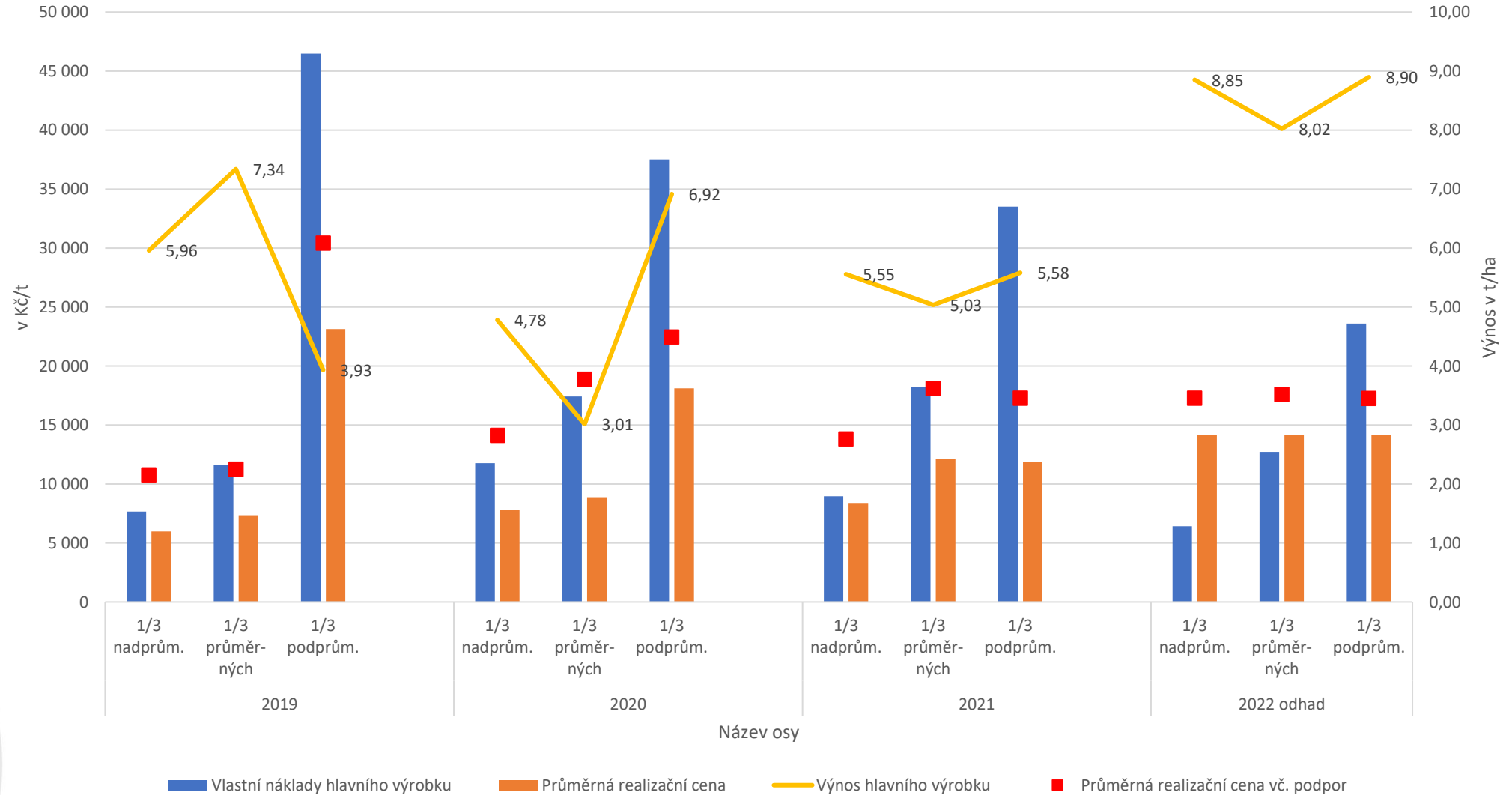
Rentabilita švestek (%)

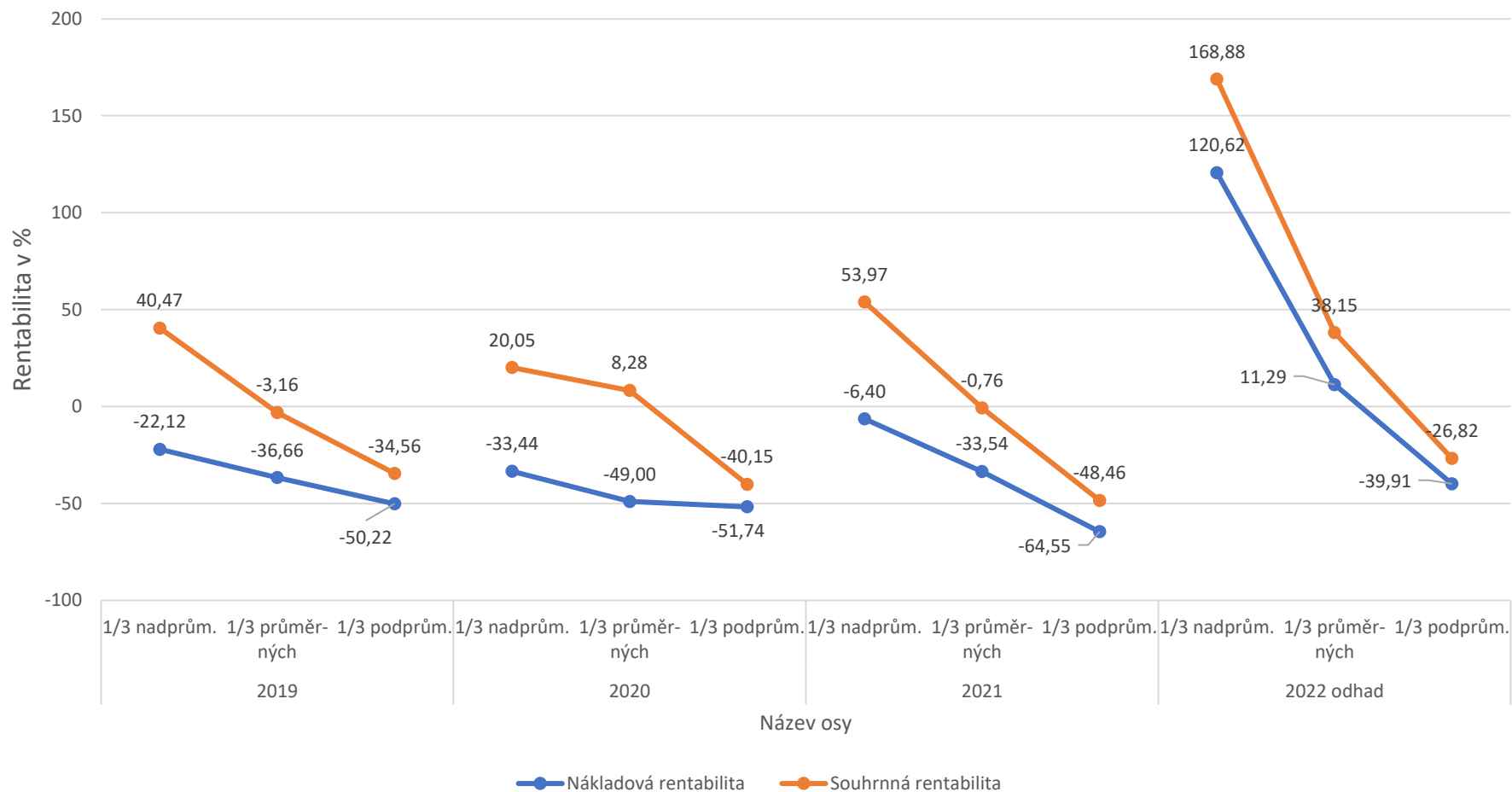
Nákladové položky švestky v Kč/ha (třetiny)

Ekonomika pěstování švestek (třetiny)

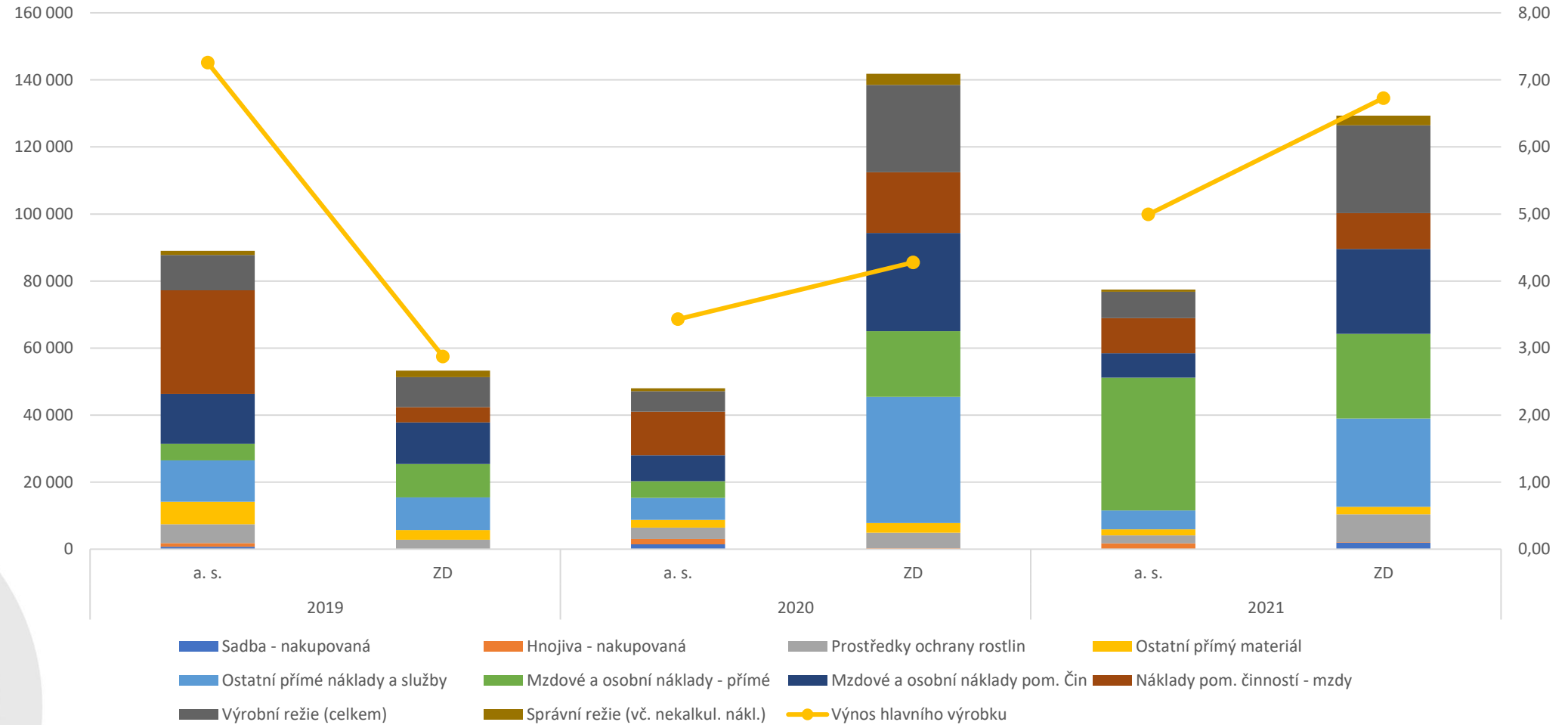
Rentabilita švestek– třetiny podniků

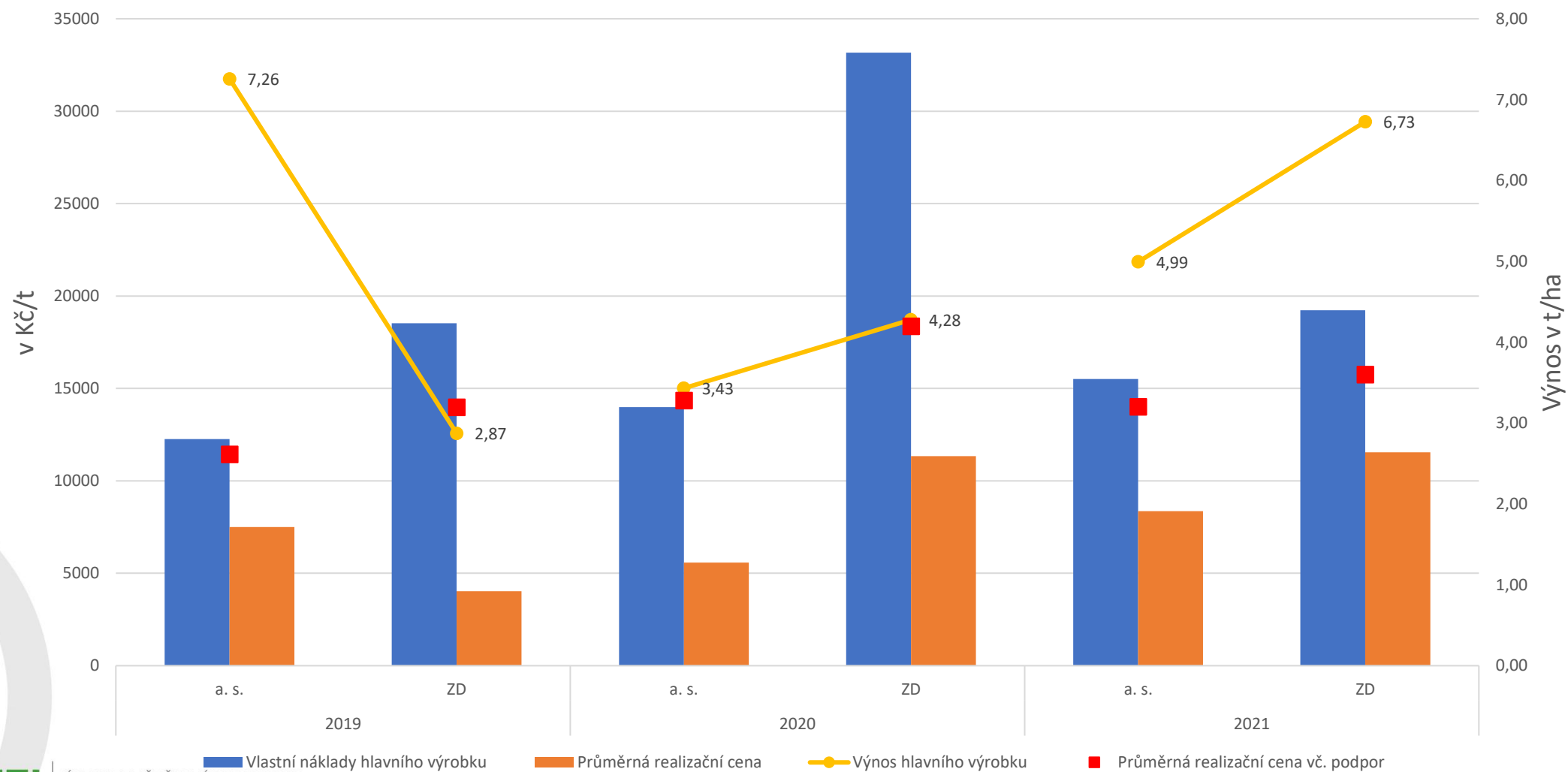
Průměrné podniky vs. **podprůměrné podniky**: u švestek

- *Celkové náklady u nadprůměrných podniků byly nejnižší a vykazují pomalejší růst*
- *Hektarový výnos spíše průměrný*
- *Současně nejnižší nižší náklady na t švestek*
- *Nadprůměrné podniky vykázaly nejnižší realizační cenu*
- *Vykazují lepší rentabilitou než ostatní skupiny, po započtení podpor vykázaly kladnou rentabilitu*

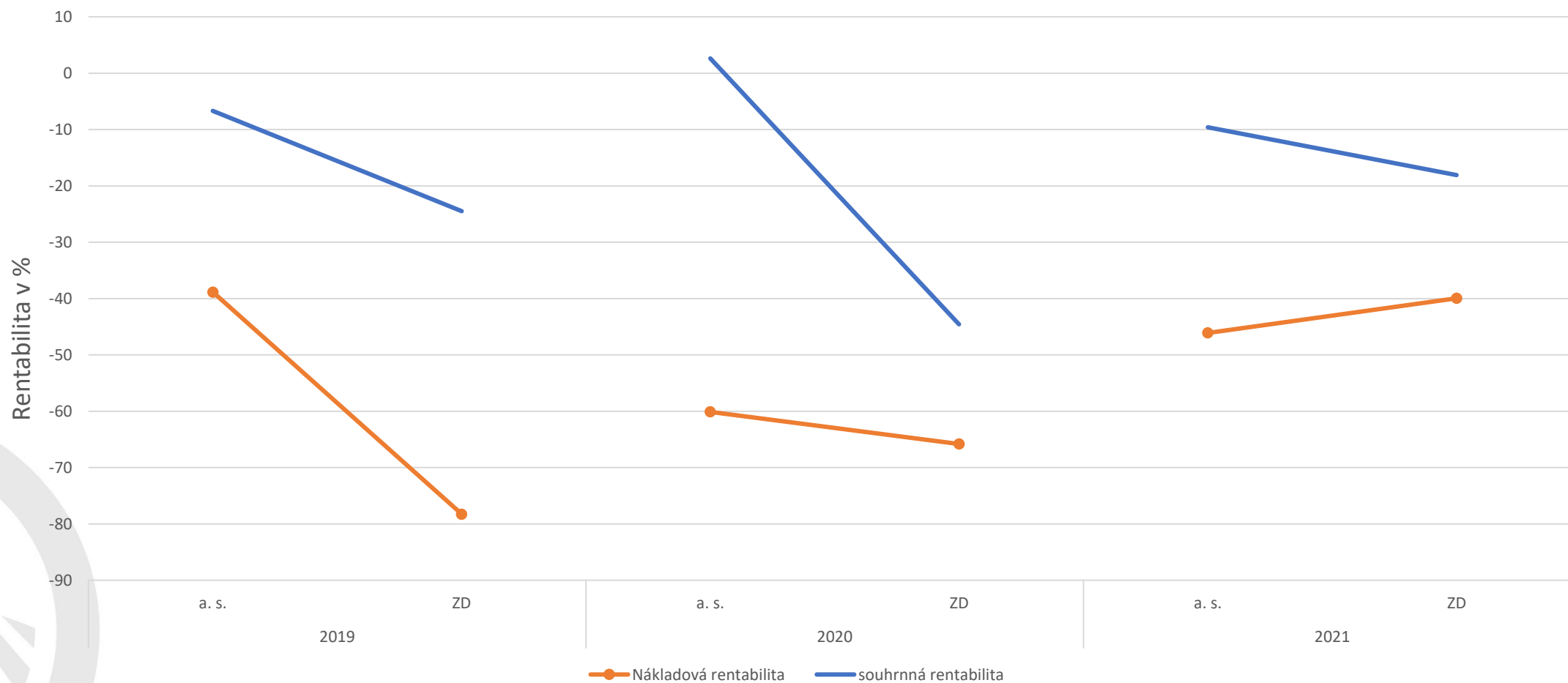
Nákladové položky švestek v Kč/ha (právní forma)

Ekonomika pěstování švestek (právní forma)

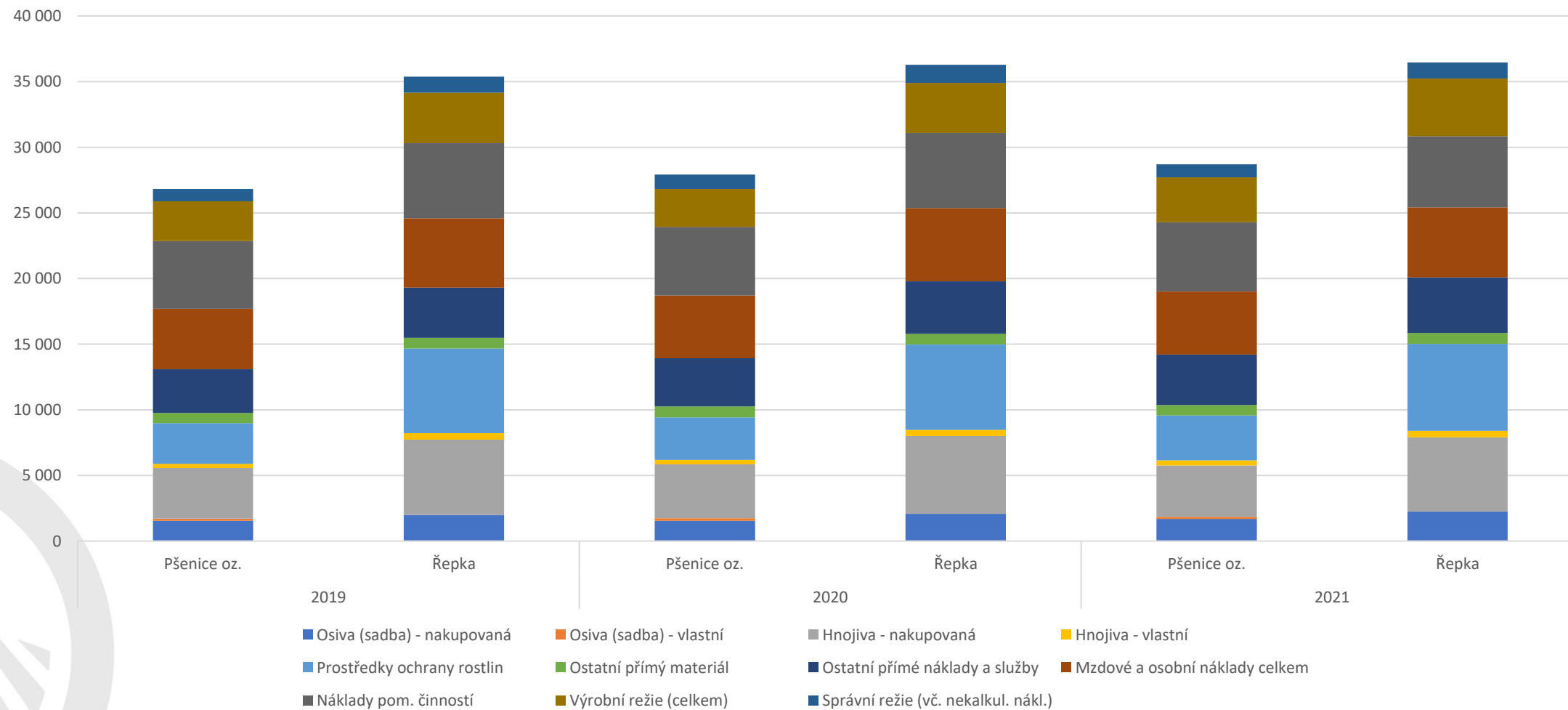
Rentabilita švestek– právní forma

Závěrečná shrnutí

- V letech 2017-2021 realizační **ceny u jablek a švestek** spíše stagnovaly, růst až v roce 2022
- Od roku 2017 vykazovaly celkové náklady tendenci k růstu, především vlivem růstu **pracovních nákladů, pomocných činností a** v posledních dvou letech i růstem **služeb**
- Z celkových nákladů malý podíl na přímé náklady, nepřímé tvoří větší část nákladů
- **Hektarové výnosy u jabloní a švestek** vlivem klimatických podmínek meziročně mírně kolísaly
- V letech 2017-2021 realizační cena nepřevyšovala náklady = výrazná **ztráta**
- **Národní podpory v průměru let 2017-2021 29,6-36,0 tis. Kč/ha v sektoru.** V roce **2022 mimořádná podpora** sektoru jablek.
- V letech 2017-2021 pěstování ovoce ztrátová i po započtení podpor.
- Existují jisté **rozdíly v dosahovaných výsledcích mezi podniky – třetina nadprůměrných podniků** dosáhla v letech 2017, 2018 a 2021 kladné souhrnné rentability, třetina **průměrných i podprůměrných** kladné souhrnné rentability nedosáhly

Náklady pšenice ozimé a řepky v Kč/ha

Děkuji za pozornost

janotova.bohdana@uzei.cz

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

Ekonomika vybraných plodin v Kč/t

